

Zwermenoverzicht 1992

Wordt het regen of de drup...?

Marco Langbroek *

17 januari 1992

Traditiegetrouw blikken we in de eerste Radiant van het jaar weer vooruit: Wat zal het komende jaar ons brengen? Om maar gelijk met de deur in huis te vallen: Het wordt een mager jaartje... met niettemin een opmerkelijk hoogtepuntje. Bepalend zullen de gebeurtenissen in de nacht van 11 op 12 augustus zijn. Het hoe en waarom van deze duistere uitspraak wordt onder het kopje 'Perseïden' nader uiteengezet. Laten we echter eerst eens beginnen met een korte terugblik: Wat bracht 1991 ons?

Kort samengevat: Een moeizaam begin, een twijfelachtig midden en een daverend einde. En bovendien fraaie verschijnselen aan de hemel van niet-meteoren aard.

De *Lyriden* gingen roemloos ten onder. Alhoewel het op verschillende plaatsen helder is geweest, deed een 63% maan de meeste waarnemers van tevoren reeds afhaken. De immer alerte Harderwijkse Dolfijnen reddden de aktie.

De zomer van 1991 begon spektakulair. Op niet meteoren gebied althans. Op de Philippijnen barstte de vulkaan Pinatubo uit zijn voegen. In de maanden daarna zorgde dat over het gehele noordelijk halfrond voor de meest schitterende zonsondergangen. Nu, in januari 1992, is het aanzicht nog steeds spektakulair: Rond het moment van zonsondergang is het westen 'lila-pauze' gekleurd, met op zo'n 20° hoogte een zilverwitte lichtvlek, omkranst door een roze band. Wie goed kijkt, kan er zelfs een golfstructuur in zien, net als bij lichtende nachtwolken!

De *Perseïden* waren een matig succesje. Ondanks matige klimatologische omstandigheden kon er toch nog waargenomen worden. Twee naar Zuid Frankrijk afgereisde waarnemers liepen daar de teleurstelling van hun leven op. Ook in Zuid Frankrijk blijkt een aktie te kunnen mislukken. Na de aktie barstte echter de bom. Uit ondermeer Japan kwamen meldingen over ware regens met ZHR's groter dan 400... De eerste berichten waren buitengewoon verwarrend, zodat het nodige scepsis ontstond. Die verdween echter als sneeuw voor de zon, toen er na enige tijd foto's van het spektakel verschenen. Wat een en ander voor consequenties kan hebben voor de *Perseïden* 1992 leest u verderop.

De *Orioniden* gingen ten onder in maanlicht en bewolking. Waarnemers, gespist op mogelijke *Tauriden* keken in de nacht 8 op 9 november hun ogen uit ... naar een bijzonder fraaie poollicht verschijning, die de hemel tussen de wolken in vuur en vlam zette. Toch hebben, blijkens de verslagen, maar weinig mensen het echte maximum rond 23^h50^m MET gezien. Dit poollicht was uitzonderlijk helder, beweeglijk

en kleurrijk en behoort volgens velen tot de top-3 van deze eeuw...

Peter Jenniskens en Marco Langbroek waren die nacht alert op mogelijke *P/Hartleyiden* maar zagen niets.

Normaliter gaan de *Geminiden* in de bewolking ten onder. In tijden echter, dat zelfs rotsvaste zekerheden als de Sovjet-Unie wankelen en uiteenvallen, kun je alles verwachten en dus was het 13/14 en 14/15 december helder. En hoe! Velen hebben van het spektakel genoten. Daar zijn de *Perseïden* toch maar lauw bier bij. Dat de waarschuwing aan het eind van de aktie oproep in Radiant 1991/6 niet onterecht was, bleek uit het feit, dat twee Varsseveldse waarnemers bevriezingsen opliepen aan vingers en voeten...

Wat brengt 1992

De eerste aktie, de *Boötiden* is traditiegetrouw in water en mist ten onder gegaan. Er vielen duizenden 'Aquariden' en er was welgeteld één kwartier heldere hemel. Een ook voor de rest van 1992 ziet het er somber uit. Ziet, leest en huivert...

1. Lyriden

De *Lyriden* zetten een beetje de trend voor 1992. Op 17 april is het volle maan geweest en tijdens het maximum zitten we met een 67% afnemende maan. Het begin van de nacht is maanloos, maar de radianthoogte is dan nog gering. Gelijk kinderen aan Sinterklaas geloven echter sommige lieden, dat wellicht een zgn. 'April-bolide' het maanlicht zal doen verbleken. Waarnemingen kunnen het beste in de periode ná het maximum gepland worden, maar veel zult u niet zien...

2. Capricorniden

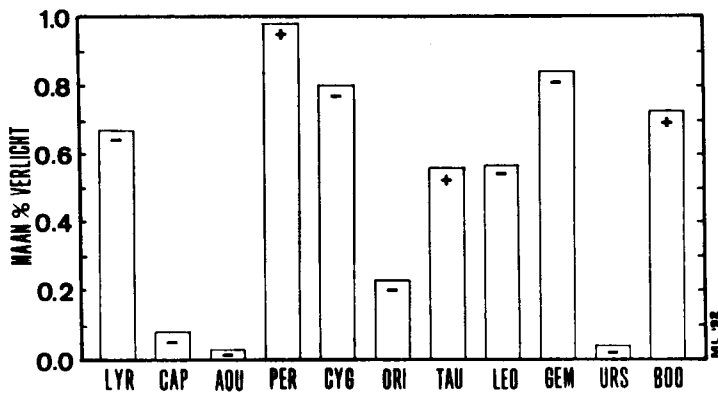
Noteer eind juli met uitroeptekens in uw agenda! 29 Juli is het *nieuwe maan*. Twee dagen eerder beleven de *Capricorniden* hun maximum. Velen genieten van een vakantie. Het is lekker warm weer (?) Kan het beter? Zie ook onder het kopje 'Aquariden'. Vertoeft U rond deze tijd in zuidelijker oorden (zoals Zuid Frankrijk), dan zijn wellicht ook de 'Pisces Australiden' interessant. Zij ontvluchten rond 27 juli een punt nabij Fomalhaut.

3. Aquariden

Zie boven, onder 'Capricorniden'. Ervaringen van onder andere post 'Varsseveld' in 1990 laten zien, dat eind juli een geweldig alternatief voor de *Perseïden* kan zijn!

*Jan Steenlaan 46, 2251 JH Voorschoten

Zwerm	ZHR (max)	Datum	Tijd (UT)	λ_{\odot} (1950.0)	Weekdag	Maan (%)
Lyriden	13	22 April	23 ^h 00 ^m	31°.5	WO	0.67 -
Capricorniden	5	27 Juli	10 ^h 00 ^m	124° .6	MA	0.08 -
Aquariden	15	28 Juli	10 ^h 30 ^m	125° .0	DI	0.03 -
Perseïden	70	12 Augustus	11 ^h 00 ^m	139° .4	WO	0.98 +
Cygniden	3	18 Augustus	7 ^h 00 ^m	145° .0	DI	0.80 -
Orioniden	22	21 Oktober	18 ^h 00 ^m	208° .0	WO	0.23 -
Tauriden	6	ca. 3 November	-	220° .0	-	0.56 +
Leoniden	12	16 November	19 ^h 00 ^m	234° .1	MA	0.57 -
Geminiden	80	13 December	15 ^h 00 ^m	261° .3	ZO	0.84 -
Ursiden	6	22 December	4 ^h 30 ^m	270° .0	DI	0.04 -

4. Perseïden

Há, daar zijn ze weer, de *Perseïden* Temper uw enthousiasme. Het is volle maan op 13 augustus! Toch dient men alert te zijn. Afgelopen jaar heeft, zoals gezegd, boven Japan een korte maar hevige regen plaatsgevonden. Nu is het *helemaal niet gezegd* dat dat komend jaar *wéér* zo is (en dit stel ik met nadruk!) *Mocht* het echter *toch* zo zijn, *én* we gaan er van uit, dat die regen dan plaatsvindt bij dezelfde zonslengte als vorig jaar, dan is er dit keer ook vanuit Europa wat van te zien. De regen zou dan plaatsvinden tussen 21^h en 22^h UT op de avond van de 11e augustus. De schemering loopt dan juist op zijn einde. De radiant staat zo'n 30° hoog. Bij een aangenomen ZHR van 400 levert dat een HR van zo'n 140. Het maanlicht knabbelt daar nog flink wat van af. Toch moet zit zeker te zien zijn. Houdt voor de zekerheid uw ogen wijd open, en alle mogelijke fotoapparatuur van 'Praktika' tot 'Canon-met-fish-eye' paraat...

5. Cygniden

Zie Perseïden. Houdt wél een all-sky in bedrijf!

6. Orioniden

De tweede 'speerpuntactie' van 1992. De *Orioniden* vallen redelijk gunstig. Een 23% afnemende maan zal in de nanacht niet al te veel storen. Het maximum valt om 18^h UT op 21 oktober. De radiant klimt pas laat in de nacht boven de horizon. Zie ook onder 'Tauriden'.

7. Tauriden

De *Tauriden* vallen eigenlijk ieder jaar 'gunstig' gezien het lange maximum. Dit jaar zullen we het vooral van eind ok-

tober moeten hebben. Wellicht gecombineerd met de *Orioniden*? Het is nieuwe maan op 25 oktober en volle maan op 10 november. De weekenden 23-25 oktober (nieuwe maan) en 30 oktober-1 november (maan om 22^h UT onder) zullen geschikte aktiedata zijn.

8. Leoniden

Vergeet in 1992 de *Leoniden*. Een 57 % verlichte maan schittert nog geen 20° van de *Leoniden* radiant.

9. Geminiden

Na het grote avontuur in Zuid Frankrijk in 1990 en de zéér geslaagde aktie de afgelopen winter, hebben de *Geminiden* het wat DMS betreft de *Perseïden* een beetje naar de achtergrond gedrongen. En terecht, want het is een véél mooiere zwerm. Helaas, ook de *Geminiden* lijden het komend jaar aan het euvel 'maan'. Een 84 % maan schittert op nog geen 20° van de *Geminiden* radiant.

10. Ursiden

Gunstige omstandigheden voor de *Ursiden*! Het is nieuwe maan op 24 december. Het maximum valt op 22 december rond 4^h30^m UT. De radiant staat op het eind van de nacht zo'n 60° hoog.

11. Boötiden 1993

Géén daverend begin van 1993. Het scherpgepiekte maximum valt overdag, en áls het al helder is (wat nú gerust wel zo zal zijn) gooit een 73 % maan roet in het eten. Een aktie om over te slaan.

Nabeschouwing

Een mager jaartje, 1992. *Capricorniden* en *Aquariden* eind juli en begin augustus en *Orioniden* en *Tauriden* eind oktober zullen het moeten maken. De *Perseïden* zorgen héél misschien voor wat spektakel. Maar uiteraard zijn we niet strikt aan de grote zwermen gebonden: Ook een nachkje 'sporadischen harken' kan heel leuk en bovendien zeer nuttig zijn! Niettemin is het duidelijk, dat 1992 géén topjaar zal worden... Evenwel, toch succes toegewenst met de meteoren hobby in 1992!

Met dank aan Casper ter Kuile voor de berekeningen, die aan de basis van dit 'zwermenoverzicht' stonden. •